

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ № 2
КАФЕДРА ТРУДОВОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Господарське право» вибіркового компоненту освітньої програми першого рівня вищої освіти
(Облік і оподаткування (Облікова аналітика)
Accounting and taxation (Accounting analytics)
галузь знань – 07 Управління та адміністрування; спеціальність – 071 Облік і оподаткування; спеціалізація – Поліцейські)

за темою № 9: Правове становище акціонерного товариства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
ХНУВС

Протокол від 25.09.2023 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 2
ХНУВС

Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін

Протокол від 22.09.2023 № 8

Розглянуто на засіданні кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС (протокол від 28.08.2023 № 8)

Розробники:

1. Завідувач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС, доктор юридичних наук, професор **Мельник К.Ю.**

2. Старший викладач кафедри трудового та господарського права факультету № 2 ХНУВС, кандидат юридичних наук **Яценко Т.П.**

3. Кандидат юридичних наук, доцент **Коваленко К.В.**

Рецензенти:

1. Професор кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса, доктор юридичних наук, доцент **Амелічева Л.П.**

2. Декан факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Марчук М.І.**

План лекції

1. Поняття, ознаки та види акціонерних товариств.
2. Правовий режим майна акціонерних товариств.
3. Порядок створення акціонерного товариства.
4. Управління діяльністю акціонерного товариства.
5. Права та обов'язки акціонерів.

Рекомендована література:

Основна:

1. Господарське право України: навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1; за заг. ред. О. П. Гетьманець, Ю. М. Жорнокуя, О. М. Шуміла / О. П. Гетьманець, Ю. М. Жорнокуй, О. М. Шуміло та ін. – К.: Хай-Тек Прес. 2014. – 368 с.
2. Господарське право України : підручник у 2-х ч., Ч. 2 / Андрєєва О. Б., Гетманець О.П., Гришина І.І. та ін., – Х.: Харк.нац.ун-т внутр. справ, 2014. – 368 с.
3. Конституція України від 28.06.96 р. // Урядовий кур'єр. – 1996. Липень. – № 129-130.
4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003 – № 18 (16.02.2003). – № 19-20, № 21-22, Ст. 144 (документ 436-IV, чинний, поточна редакція від 19.08.2022).
5. Господарсько-процесуальний кодекс // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6 (11.02.92). – Ст. 56 (документ 1798-XII, чинний, поточна редакція від 07.05.2022).
6. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 3 (16.01.2003) № 40–44, Ст. 356 (документ 435-IV, чинний, поточна редакція від 01.08.2022).
7. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 12 (02.12.2010). – № 2755-VI.
8. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Верховна Рада України; Закон від 06.02.2018 № 2275-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. – № 13. – ст.69.
9. Про господарські товариства : Верховна Рада України; Закон від 19.09.1991 № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 2016 з внесеними змінами. – № 49. – Ст. 682.

Додаткова:

10. Господарське право: підручник / Д.В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д.В. Задихайло, В.М. Пашкова. – Х. : Право, 2012. – 696 с.
11. Господарське право : навч. посіб. для підготовки до іспитів / В. С. Мілаш. – 3-тє вид., змін. – Х. : Право, 2016. – 332 с.
12. Апаров А.М., Онищенко О.М. Господарське право України.

Підручники та навчальні посібники. Том 1: Загальна частина – К: Видавництво «Істина», 2016. – 452 с.

13. Господарське право : практикум. - Харків : Право, 2018. - 591 с.

14. Актуальні проблеми господарського права (Особлива частина) : навч. посіб.. - Київ : Ліра-К, 2018. - 798 с.

15. Господарське право : підручник. - Одеса : Фенікс, 2018. - 366 с.

16. Господарське право : навч. посіб. для підготовки до іспитів / В.С. Мілаш. – Х. : Право, 2017. – 327 с.

17. Апаров А.М., Онищенко О.М. Господарське право України. Підручники та навчальні посібники. Том 1: Загальна частина – К: Видавництво «Істина», 2016. – 452 с

18. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні : [кол.] моногр. / за заг. ред. О. П. Гетманець; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. прав. забезп. госп. діяльності. – Харків : Константа, 2019. – 296 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України.

www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України.

www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.

www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.

<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui> - інституційний репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ.

Текст лекції

1. Поняття, ознаки та види акціонерних товариств.

Правовий статус акціонерних товариств передбачає Закон України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 року, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України.

Акціонерне товариство (відповідно до ст. 3 Закону України «Про акціонерні товариства») - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. Акціонерне товариство може бути створене шляхом заснування або злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств у акціонерні товариства.

Акціонерне товариство може бути створене 1-ю особою чи може складатися з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Відомості про це підлягають реєстрації і опублікуванню для загального відома в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку. Таке товариство не може мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа. Товариство не може мати у своєму складі лише акціонерів - юридичних осіб, єдиним учасником яких є одна й та ж особа.

Акціонерами товариства, відповідно до ст.4 Закону України «Про акціонерні товариства» визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які є власниками акцій товариства.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про акціонерні товариства» передбачені публічні та приватні типи АТ.

Кількісний склад акціонерів приватного АТ не може перевищувати 100 акціонерів. Таке АТ може здійснювати тільки приватне розміщення акцій. У разі прийняття загальними зборами приватного АТ рішення про здійснення публічного розміщення акцій до статуту товариства вносяться відповідні зміни, у тому числі про зміну типу товариства - з приватного на публічне. Публічне АТ може здійснювати публічне та приватне розміщення акцій.

Зміна типу товариства з приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням.

Акціонери публічного товариства можуть відчужувати приналежні їм акції без згоди інших акціонерів і товариства. Відповідно акції цих публічних товариств — прості, на пред'явника.

У приватному АТ акції розподіляються між засновниками або серед заздалегідь визначеного кола осіб і не можуть поширюватися шляхом підписки, продажу, купівлі-продажу на біржах. Акціонери приватного АТ мають переважне право на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами товариства. Якщо контрольний пакет акцій з метою контролю і керування

діяльністю цілком належить іншому товариству чи підприємству, останні називаються **холдинговими компаніями**.

Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій.

Повне найменування акціонерного товариства українською мовою повинне містити назву його типу (публічне чи приватне) і ОПФ (акціонерне товариство). Товариство може мати скорочене найменування українською мовою, повне та скорочене найменування іноземною мовою (мовами).

АТ є найбільш складними в керуванні, що обумовлено:

а) значна (у порівнянні з іншими ГТ) кількість учасників — акціонерів, що пов'язана, як правило, їх міжособистих зв'язків по ознаках н-д професійної діяльності і т.п., що в остаточному підсумку приводить до створення визначених «внутрішніх» угруповань на основі спільності індивідуальних інтересів, що можуть привести до конфліктних ситуацій з іншими «внутрішніми» групуваннями або з органами керування АТ;

б) акціонери можуть мати контрольний пакет акцій і, отже, керувати акціонерним товариством і підкоряти своїй думці й інтересам інтереси інших, дрібних акціонерів, мета яких, як правило, зводиться до одержання поточного прибутку;

в) конфліктні ситуації обумовлюють полярність майнових інтересів акціонерів, керівництва, трудового колективу, реєстраторів і інших осіб. Як уже було зазначено, у залежності від приналежності акцій акціонери можуть бути стратегічними (великими) і дрібними. Великі інвестори, наприклад інвестиційні компанії, володіють контрольними пакетами акцій, що дозволяють їм мати переваги при прийнятті стратегічних рішень, тому що вони зацікавлені одержати значну частку прибутку і виправдати витрати на зміст свого власного управлінського апарата. Дрібні інвестори володіють незначними акціями і зацікавлені в максимальному прибутку.

Основними характеристиками акціонерних товариств є:

- наявність статутного капіталу, мінімальний розмір якого повинний бути не менш суми, еквівалентної 1250 МЗП
- розподіл статутного капіталу на частині, рівні по номінальній вартості (акції);
- відповідальність акціонерного товариства за своїми обов'язками тільки майном, що належить йому на праві власності;
- відсутність в акціонерів субсидіарної майнової відповідальності, за винятком акціонерів, що цілком не виконали свої майнові зобов'язання щодо товариства;

У передбачених установчим договором і статутом випадках, акціонери, що цілком не оплатили акції, відповідають по зобов'язаннях акціонерного товариства також і в межах неоплаченої вчасно суми — своїм власним майном. Таким чином, акціонерні товариства — це союз капіталів за допомогою продажу акцій — цінних паперів, що засвідчують право її власника (акціонера) на одержання частини прибутку акціонерного товариства у формі дивідендів, та

на участь у керуванні справами АТ і на частину майна, що залишилося після його ліквідації. Своє право на вихід з акціонерного товариства акціонер може реалізувати лише шляхом продажу чи уступки своїх акцій.

- акціонерне товариство, яке здійснює розміщення простих та привілейованих акцій, зобов'язане формувати резервний капітал;

- майново-демократичний характер керування, що виражається в можливості мати пропорційно вартості приналежних акціонеру акцій кількість голосів, що впливають на ухвалення рішення;

- наявність трирівневого керування: вищий керівний орган — загальні збори акціонерів чи їхніх представників, виконавчий — правління, контрольні — ревізійна комісія (за фінансово-господарською діяльністю суспільства), наглядова рада (за діяльністю правління);

- участь акціонерів у керуванні в залежності від кількості акцій, що належать їм на правах власності, визначення обсягу прав акціонерів у залежності від типу акцій (привілейовані чи прості), що належать їм на правах власності;

- вихід акціонера із суспільства шляхом відчуження акцій.

Засновниками акціонерних товариств можуть бути фізичні і юридичні особи. Вони укладають між собою установчий договір, яким визначають порядок здійснення загальної діяльності в створеному акціонерному товаристві, його форму, відповідальність осіб, що підписалися на акції, у тому числі і перед третіми особами. До створення АТ засновники повинні письмово сповістити про свій намір, здійснити підписку на акції, провести установчі збори, а після цього — державну реєстрацію товариства.

Акціонери приватного акціонерного товариства мають переважне право на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, за ціною та на умовах, запропонованих акціонером третій особі, пропорційно кількості акцій, що належать кожному з них. Переважне право акціонерів на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, **діє протягом 2-х місяців з дня отримання** товариством повідомлення акціонера про намір продати акції, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства.

2. Правовий режим майна акціонерних товариств.

Мінімальний розмір статутного капіталу АТ становить 1250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) АТ. Статутний капітал визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів.

Власний капітал (вартість активів) АТ - різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами.

Статутом акціонерного товариства може бути передбачено створення спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями.

Статутний капітал товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому Нацкомісією з цінних паперів

та фондового ринку.

Акціонерне товариство має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій або без залучення додаткових внесків - шляхом підвищення номінальної вартості акцій.

Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства для покриття збитків не допускається. Зменшення АТ статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію товариства.

Акціонерне товариство має право формувати резервний капітал у розмірі не менше ніж 15 % статутного капіталу, якщо інше не визначено статутом товариства. Резервний капітал формується шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 % суми чистого прибутку товариства за рік.

Резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для збільшення статутного капіталу, виплати дивідендів за привілейованими акціями, погашення заборгованості у разі ліквідації товариства тощо.

Акціонерне товариство, яке здійснює розміщення простих та привілейованих акцій, зобов'язане формувати резервний капітал.

Оплата вартості акцій, що розміщуються під час заснування АТ, може здійснюватися грошовими коштами або майном, майновими і немайновими правами (що мають оцінку) цінними паперами. Але оплата вартості акцій, не може здійснюватися шляхом прийняття на себе зобов'язань з виконання для АТ робіт або надання послуг.

Кожний засновник АТ повинен оплатити повну вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій. До оплати 50% статутного капіталу товариство не має права здійснювати операції, не пов'язані з його заснуванням.

Документ, що засвідчує право власності засновника АТ на акції, видається йому після повної оплати вартості таких акцій протягом 10 робочих днів з дати отримання товариством свідоцтва про держ/реєстрацію випуску акцій.

Акціонерне товариство може здійснювати розміщення акцій 2-х типів - простих та привілейованих. Статутом товариства може передбачатися розміщення одного чи кількох класів привілейованих акцій, що надають їх власникам різні права. Товариство не може встановлювати обмеження щодо кількості акцій або кількості голосів за акціями, що належать одному акціонеру.

Прості акції товариства не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери АТ. Частина привілейованих акцій у розмірі статутного капіталу акціонерного товариства не може перевищувати 25 %.

Акції публічного акціонерного товариства можуть купуватися та продаватися на фондовій біржі.

Публічне акціонерне товариство зобов'язане пройти процедуру

включення акцій до біржового списку хоча б однієї фондової біржі.

Акції приватного АТ не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі (за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону).

АТ має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу і класу. Обов'язковою умовою консолідації є обмін акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

АТ має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу і класу. Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу акціонерного товариства.

У разі консолідації або дроблення акцій до статуту АТ вносяться відповідні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій.

3. Порядок створення АТ

Для створення АТ засновниками може укладатися засновницький договір, у якому визначаються порядок провадження спільної діяльності щодо створення АТ, кількість, типи акцій, що підлягають придбанню кожним засновником, номінальна вартість акцій, строк і форма оплати вартості акцій, строк дії договору.

Засновницький договір не є установчим документом товариства і діє до дати реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій. Він укладається в письмовій формі. Якщо товариство створюється за участю фізичних осіб, їх підписи на засновницькому договорі підлягають нотаріальному засвідченню.

У разі заснування товариства однією особою засновницький договір не укладається.

Акції АТ підлягають розміщенню виключно серед його засновників шляхом приватного розміщення. Публічне розміщення акцій товариства може здійснюватися після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій. Таким чином для створення АТ засновники повинні провести закрите (приватне) розміщення його акцій, установчі збори та здійснити державну реєстрацію АТ.

Створення АТ здійснюється за такими етапами:

- 1) прийняття зборами засновників рішення про створення АТ та про закрите (приватне) розміщення акцій;
- 2) подання заяви та необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Нац. комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- 3) реєстрація Нац. комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;
- 4) присвоєння акціям міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів;
- 5) укладення з депозитарієм цінних паперів договору про обслуговування емісії акцій або з реєстратором іменних цінних паперів договору про ведення реєстру власників іменних цінних паперів;

- 6) закриті (приватне) розміщення акцій серед засновників АТ;
- 7) оплата засновниками повної вартості акцій;
- 8) затвердження установчими зборами товариства результатів закритого (приватного) розміщення акцій серед засновників АТ, затвердження статуту товариства, а також прийняття інших рішень, передбачених законом;
- 9) реєстрація товариства та його статуту в органах державної реєстрації;
- 10) подання Нац. комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого розміщення акцій;
- 11) реєстрація Нац. комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого розміщення акцій;
- 12) отримання свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій;
- 13) видача засновникам товариства документів, що підтверджують право власності на акції.

У разі заснування акціонерного товариства однією особою рішення, які повинні прийматися зборами засновників, приймаються цією особою одноосібно і оформляються рішенням про намір заснувати товариство. Якщо єдиним засновником товариства є фізична особа, її підпис на рішенні про намір заснувати товариство підлягає нотаріальному засвідченню.

Установчі збори АТ мають бути проведені протягом 3-х місяців з дати повної оплати акцій засновниками.

Кількість голосів засновника на установчих зборах акціонерного товариства визначається кількістю акцій товариства, які підлягають придбанню цим засновником.

На установчих зборах АТ вирішуються питання про:

- 1) заснування товариства;
- 2) затвердження оцінки майна, що вноситься засновниками в рахунок оплати акцій товариства;
- 3) затвердження статуту товариства;
- 4) утворення органів товариства;
- 5) уповноваження представника на здійснення подальшої діяльності щодо утворення товариства;
- 6) обрання членів наглядової ради, голови колегіального виконавчого органу товариства (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу товариства), членів ревізійної комісії (ревізора);
- 7) затвердження результатів розміщення акцій;
- 8) обрання лічильної комісії;
- 9) вчинення інших дій, необхідних для створення товариства.

Установчим документом АТ є статут. Статут повинен містити відомості про:

- 1) повне та скорочене найменування товариства українською мовою;
- 2) тип товариства;
- 3) розмір статутного капіталу;
- 4) розмір резервного капіталу у разі його формування;
- 5) номінальну вартість і загальну кількість акцій, кількість кожного типу розміщених товариством акцій;

6) розмір дивідендів за привілейованими акціями кожного класу в разі їх розміщення товариством;

7) умови та порядок конвертації привілейованих акцій певного класу у прості акції;

8) права акціонерів - власників привілейованих акцій;

9) наявність переважного права акціонерів приватного товариства на придбання акцій цього товариства, які пропонуються їх власником до продажу третій особі, та порядок його реалізації або відсутність такого права;

10) порядок повідомлення акціонерів про виплату дивідендів;

11) порядок скликання та проведення загальних зборів;

12) компетенцію загальних зборів;

13) спосіб повідомлення акціонерів про проведення загальних зборів та про зміни у порядку денному загальних зборів;

14) склад органів товариства та їх компетенцію, порядок утворення, обрання і відкликання їх членів та прийняття ними рішень, а також порядок зміни складу органів товариства та їх компетенції;

15) порядок внесення змін до статуту;

16) порядок припинення товариства.

Статут акціонерного товариства може містити й інші положення, що не суперечать законодавству.

Акція товариства посвідчує корпоративні права акціонера щодо цього акціонерного товариства. Усі акції товариства є іменними. Акції товариств існують виключно в бездокументарній формі. У разі розміщення АТ цінних паперів їх оплата здійснюється грошовими коштами або за згодою між товариством та інвестором - майновими правами, немайновими правами, що мають грошову вартість, цінними паперами, іншим майном.

4. Управління діяльністю акціонерного товариства.

Загальні збори є вищим органом акціонерного товариства. Акціонерне товариство зобов'язане щороку скликати загальні збори (річні загальні збори). Річні загальні збори товариства проводяться не пізніше 30 квітня наступного за звітним року. Усі інші загальні збори, крім річних, вважаються позачерговими. Загальні збори проводяться за рахунок коштів АТ. У разі якщо позачергові загальні збори проводяться з ініціативи акціонера (акціонерів), цей акціонер (акціонери) оплачує (оплачують) витрати на організацію, підготовку та проведення таких загальних зборів.

Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності акціонерного товариства. До виключної компетенції загальних зборів належить:

- 1) визначення основних напрямів діяльності АТ;
- 2) внесення змін до статуту товариства;
- 3) прийняття рішення про анулювання викуплених акцій;
- 4) прийняття рішення про зміну типу товариства;
- 5) прийняття рішення про розміщення акцій;
- 6) прийняття рішення про збільшення статутного капіталу товариства;
- 7) прийняття рішення про зменшення статутного капіталу товариства;
- 8) прийняття рішення про дроблення або консолідацію акцій;

9) затвердження положень про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію (ревізора) товариства, а також внесення змін до них;

10) затвердження інших внутрішніх документів АТ, якщо інше не передбачено статутом товариства;

11) затвердження річного звіту товариства;

12) розподіл прибутку і збитків товариства;

13) прийняття рішення про викуп товариством розміщених ним акцій;

14) прийняття рішення про форму існування акцій;

15) затвердження розміру річних дивідендів;

16) прийняття рішень з питань порядку проведення загальних зборів;

17) обрання членів наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових або трудових договорів, що укладатимуться з ними, встановлення розміру їх винагороди, обрання особи, яка уповноважується на підписання цивільно-правових договорів з членами наглядової ради;

18) прийняття рішення про припинення повноважень членів наглядової ради;

19) обрання голови та членів ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

20) затвердження висновків ревізійної комісії, прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;

21) прийняття рішення про виділ та припинення товариства, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 84 закону, про ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку та строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу;

22) прийняття рішення за наслідками розгляду звіту наглядової ради, звіту виконавчого органу, звіту ревізійної комісії (ревізора);

23) обрання комісії з припинення акціонерного товариства;

Повноваження з вирішення питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів, не можуть бути передані іншим органам товариства.

До виключної компетенції загальних зборів статутом і законом може бути віднесено вирішення й інших питань.

Письмове повідомлення про проведення загальних зборів АТ та порядок денний надсилається кожному акціонеру, зазначеному в переліку акціонерів, складеному в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, на дату, визначену наглядовою радою.

Письмове повідомлення про проведення загальних зборів надсилається акціонерам у строк не пізніше ніж за 30 днів до дати їх проведення. Повідомлення розсилає особа, яка скликає загальні збори, або особа, яка веде облік прав власності на акції товариства.

Товариство з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 1000 осіб не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення загальних зборів також публікує в офіційному друкованому органі повідомлення про проведення

загальних зборів. Публічне АТ додатково надсилає повідомлення про проведення загальних зборів та їх порядок денний фондовій біржі, (на якій це АТ пройшло процедуру лістингу).

Повідомлення про проведення загальних зборів АТ має містити такі дані:

- 1) повне найменування та місцезнаходження товариства;
- 2) дата, час та місце (із зазначенням номера кімнати, офісу або залу, куди мають прибути акціонери) проведення загальних зборів;
- 3) час початку і закінчення реєстрації акціонерів для участі у заг/зборах;
- 4) дата складення переліку акціонерів;
- 5) перелік питань, що виносяться на голосування;
- 6) порядок ознайомлення акціонерів з матеріалами, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів.

Загальні збори акціонерів проводяться на території України, в межах населеного пункту за місцезнах. товариства, крім випадків, коли на день скликання загальних зборів 100 відсотками акцій товариства володіють іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації.

Документи, які надаються акціонерам, та документи, з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів

Від дати надіслання повідомлення про проведення загальних зборів до дати проведення загальних зборів АТ повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань порядку денного, за місцезнаходженням товариства у робочі дні, робочий час та в доступному місці, а в день проведення загальних зборів - також у місці їх проведення. У повідомленні про проведення загальних зборів вказуються конкретно визначене місце для ознайомлення (номер кімнати, офісу тощо) та посадова особа товариства, відповідальна за порядок ознайомлення акціонерів з документами.

Статутом АТ з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 100 осіб може бути передбачений інший порядок надання акціонерам документів, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів.

Порядок проведення загальних зборів АТ встановлюється його статутом, а в разі, якщо він не встановлений статутом, - рішенням загальних зборів.

Головує на загальних зборах голова наглядової ради, член наглядової ради чи інша особа, уповноважена наглядовою радою.

Реєстрація акціонерів (їх представників) проводиться на підставі переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, складеного в порядку, передбаченому законодавством про депозитарну систему України, із зазначенням кількості голосів кожного акціонера. Реєстрацію акціонерів проводить реєстраційна комісія, яка призначається наглядовою радою. Перелік акціонерів додається до протоколу загальних зборів.

У разі, якщо акція перебуває у спільній власності декількох осіб, повноваження щодо голосування на загальних зборах здійснюється за їх згодою одним із співвласників або їх загальним представником.

Кворум загальних зборів

Наявність кворуму загальних зборів визначається реєстраційною комісією на момент закінчення реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах АТ. Загальні збори АТ мають кворум за умови реєстрації для участі у них акціонерів, які сукупно є власниками не менш як 60 відсотків голосуючих акцій.

У ході загальних зборів може бути оголошено перерву до наступного дня. Повторна реєстрація акціонерів (їх представників) наступного дня не проводиться.

Кількість перерв у ході проведення загальних зборів не може перевищувати трьох.

Спосіб голосування

Голосування на загальних зборах АТ з питань порядку денного може проводитися з використанням бюлетенів для голосування. У товаристві, що здійснило публічне розміщення акцій, голосування проводиться тільки з використанням бюлетенів. У товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства понад 100 осіб голосування теж проводиться тільки з використанням бюлетенів.

В акціонерному товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 100 осіб кількісний склад лічильної комісії не може бути меншим ніж 3 особи. За підсумками голосування складається протокол, що підписується всіма членами лічильної комісії акціонерного товариства.

Позачергові загальні збори АТ скликаються наглядовою радою:

- 1) з власної ініціативи;
- 2) на вимогу виконавчого органу - в разі порушення провадження про визнання товариства банкрутом або необхідності вчинення значного правочину;
- 3) на вимогу ревізійної комісії ;
- 4) на вимогу акціонерів, які на день подання вимоги сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій товариства;
- 5) в інших випадках, встановлених законом або статутом товариства.

Вимога про скликання позачергових загальних зборів подається в письмовій формі виконавчому органу на адресу за місцезнаходженням АТ із зазначенням органу або прізвищ акціонерів, які вимагають скликання позачергових загальних зборів, підстав для скликання та порядку денного. У разі скликання позачергових загальних зборів з ініціативи акціонерів вимога повинна також містити інформацію про кількість, тип і клас належних акціонерам акцій та бути підписаною всіма акціонерами, які її подають.

Наглядова рада приймає рішення про скликання позачергових загальних зборів АТ або про відмову в такому скликанні протягом 10 днів. Позачергові загальні збори акціонерного товариства мають бути проведені протягом 45 днів з дати отримання товариством вимоги про їх скликання.

У випадках, передбачених статутом АТ з кількістю акціонерів не більше 25 осіб, допускається прийняття рішення методом опитування.

Рішення акціонера з питань, що належать до компетенції загальних зборів, оформлюється ним письмово (у формі рішення) та засвідчується

печаткою товариства або нотаріально. Таке рішення акціонера має статус протоколу загальних зборів АТ.

Наглядова рада акціонерного товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів, і контролює діяльність виконавчого органу.

В АТ з кількістю акціонерів - власників простих акцій 10 осіб і більше створення наглядової ради є обов'язковим. У товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій 9 осіб і менше у разі відсутності наглядової ради її повноваження здійснюються загальними зборами.

Члени наглядової ради мають право на оплату своєї діяльності за рахунок АТ.

До виключної компетенції наглядової ради належить:

- 1) затвердження положень, якими регулюються питання, пов'язані з діяльністю товариства;
- 2) підготовка порядку денного загальних зборів, прийняття рішення про дату їх проведення та про включення пропозицій до порядку денного, крім скликання акціонерами позачергових загальних зборів;
- 3) прийняття рішення про проведення чергових та позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів або за пропозицією виконавчого органу;
- 4) прийняття рішення про анулювання акцій;
- 5) прийняття рішення про викуп розміщених товариством інших, крім акцій, цінних паперів;
- 6) обрання та відкликання повноважень голови і членів виконавчого органу;
- 7) затвердження умов цивільно-правових, трудових договорів, які укладатимуться з членами виконавчого органу, встановлення розміру їх винагороди;
- 8) обрання та припинення повноважень голови і членів інших органів товариства;
- 9) обрання реєстраційної комісії, за винятком випадків, встановлених законом;

Питання, що належать до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства, не можуть вирішуватися іншими органами товариства, крім загальних зборів.

Члени наглядової ради АТ обираються з числа фізичних осіб, які мають повну дієздатність. Акціонер може мати необмежену кількість представників у наглядовій раді. Загальні збори товариства можуть встановити залежність членства у наглядовій раді від кількості акцій, якими володіє акціонер.

Кількісний склад наглядової ради встановлюється загальними зборами.

Член наглядової ради здійснює свої повноваження на підставі договору з товариством. Від імені товариства договір підписує особа, уповноважена на те загальними зборами.

Засідання наглядової ради проводяться в міру необхідності з періодичністю, визначеною статутом, але не рідше 1-го разу на квартал. Засідання наглядової ради є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше ніж половина її складу.

Рішення наглядової ради приймається простою більшістю голосів членів наглядової ради.

Виконавчий орган АТ здійснює управління поточною діяльністю. До компетенції виконавчого органу належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю товариства. Він підзвітний загальним зборам і наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. Він може бути колегіальним (правління, дирекція) або одноосібним (директор, генеральний директор).

Придбання значного пакета акцій товариства

Особа, яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, за наслідками такого придбання становитимуть 10 і більше відсотків простих акцій товариства (далі - значний пакет акцій), зобов'язана не пізніше ніж за 30 днів до дати придбання відповідного пакета акцій подати товариству письмове повідомлення про свій намір та оприлюднити його. Оприлюднення повідомлення здійснюється шляхом надання його Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, кожній біржі, на якій товариство пройшло процедуру лістингу, та опублікування в офіційному друкованому органі.

Придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій.

Особа (особи), яка придбала 50 і більше відсотків простих акцій товариства (далі - контрольний пакет акцій), протягом 20 днів з дати придбання контрольного пакета акцій зобов'язана запропонувати всім акціонерам придбати у них прості акції товариства.

Зазначена особа надсилає до товариства публічну пропозицію (оферту) для всіх акціонерів - власників простих акцій товариства про придбання акцій на адресу місцезнаходження товариства на ім'я наглядової ради та повідомляє про це Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку і кожну фондову біржу (біржі), на якій товариство пройшло процедуру лістингу. Наглядова рада зобов'язана надіслати зазначену письмову пропозицію кожному акціонеру відповідно до переліку акціонерів товариства протягом 10 днів з моменту отримання відповідних документів від особи, яка придбала контрольний пакет акцій товариства.

Пропозиція акціонерам про придбання належних їм акцій має містити дані про:

1) особу (кожну з осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій товариства, та її афілійованих осіб - прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій товариства, належних кожній із зазначених осіб;

2) запропоновану ціну придбання акцій та порядок її визначення;

3) строк, протягом якого акціонери можуть повідомити про прийняття пропозиції щодо придбання акцій;

4) порядок оплати акцій, що придбаваються.

Строк, протягом якого акціонери можуть повідомити особу (осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, щодо прийняття

пропозиції про придбання акцій, має становити від 30 до 60 днів з дати надходження пропозиції.

Ціна придбання акцій не може бути меншою за ринкову ціну.

Протягом 30 днів після закінчення зазначеного у пропозиції строку особа (особи, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, повинна сплатити акціонерам, які прийняли пропозицію, вартість їхніх акцій виходячи із зазначеної у пропозиції ціни придбання.

Акціонерне товариство має право за рішенням загальних зборів викупити в акціонерів акції за згодою власників цих акцій. Порядок реалізації цього права визначається у статуті товариства та/або рішенні загальних зборів. Строк викупу включає строк приймання письмових пропозицій акціонерів про продаж акцій та строк сплати їх вартості. Строк викупу акцій не може перевищувати одного року.

Товариство зобов'язане придбавати акції у кожного акціонера, який приймає (акцептує) пропозицію (оферту) про викуп акцій, за ціною, вказаною в рішенні загальних зборів. Товариство повинно протягом року з моменту викупу продати викуплені товариством акції або анулювати їх відповідно до рішення загальних зборів, яким було передбачено викуп товариством власних акцій.

Для проведення перевірки фінансово-господарської діяльності АТ загальні збори можуть обирати ревізійну комісію.

В акціонерних товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства до 100 осіб може запроваджуватися посада ревізора або обиратися ревізійна комісія, а в товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства більше 100 осіб може обиратися лише ревізійна комісія. Голова ревізійної комісії обирається членами ревізійної комісії з їх числа простою більшістю голосів від кількісного складу ревізійної комісії, якщо інше не передбачено статутом товариства.

Ревізійна комісія (ревізор) може обиратися для проведення спеціальної перевірки фінансово-господарської діяльності товариства або на визначений період. Строк повноважень членів ревізійної комісії (ревізора) встановлюється на період до дати проведення чергових річних загальних зборів, якщо статутом товариства, або положенням про ревізійну комісію, або рішенням загальних зборів акціонерного товариства не передбачено інший строк повноважень, але не більше ніж на п'ять років.

Ревізійна комісія (ревізор) має право вносити пропозиції до порядку денного загальних зборів та вимагати скликання позачергових загальних зборів.

За підсумками перевірки фінансово-господарської діяльності АТ за результатами фінансового року ревізійна комісія (ревізор) готує висновок, в якому міститься інформація про: - підтвердження достовірності та повноти даних фінансової звітності за відповідний період; факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності.

Річна фінансова звітність публічного АТ підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором. Аудиторська перевірка на вимогу акціонера

(акціонерів), який є власником більше ніж 10 відсотків акцій товариства, може проводитися не частіше 2-х разів на календарний рік.

АТ припиняється в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим підприємницьким товариствам - правонаступникам (шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення) або в результаті ліквідації. АТ може перетворитися лише на інше господарське товариство або виробничий кооператив.

1. Добровільна ліквідація АТ здійснюється за рішенням загальних зборів. Якщо на момент ухвалення рішення про ліквідацію акціонерне товариство не має зобов'язань перед кредиторами, його майно розподіляється між акціонерами відповідно до статті 89 Закону.

2. Рішення про ліквідацію АТ, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку ліквідації, а також порядку розподілу між акціонерами майна, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, вирішують загальні збори.

3. З моменту обрання ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження органів керування АТ. Ліквідаційний баланс підлягає затвердженню загальними зборами.

4. Ліквідація АТ вважається завершеною з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації припинення АТ в результаті його ліквідації.

У разі ліквідації платоспроможного АТ вимоги його кредиторів та акціонерів задовольняються у такій черговості:

у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом, іншими ушкодженнями здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою;

у другу чергу - вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами;

у третю чергу - вимоги щодо податків, зборів;

у четверту чергу - всі інші вимоги кредиторів;

у п'яту чергу - виплати нарахованих дивідендів за привілейов. акціями;

у шосту чергу - виплати за привілейованими акціями, які підлягають викупу відповідно до статті 68 цього Закону;

у сьому чергу - виплати ліквідаційної вартості привілейованих акцій;

у восьму чергу - виплати за простими акціями

у дев'яту чергу - розподіл майна між акціонерами - власниками простих акцій товариства пропорційно до кількості належних їм акцій.

Вимоги кожної черги задовольняються після повного задоволення вимог кредиторів (акціонерів) попередньої черги. У разі недостатності майна товариства, що ліквідується, для розподілу між усіма кредиторами (акціонерами) відповідної черги майно розподіляється між ними пропорційно сумах вимог (кількості належних їм акцій) кожного кредитора (акціонера) цієї черги.

5. Права та обов'язки акціонерів

Права акціонерів - власників простих акцій. Кожною простою акцією АТ її власнику - акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи права

на:

- 1) участь в управлінні акціонерним товариством;
- 2) отримання дивідендів;
- 3) отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості частини майна товариства;
- 4) отримання інформації про господарську діяльність АТ.

Одна проста акція товариства надає акціонеру 1 голос для вирішення кожного питання на загальних зборах, крім випадків проведення кумулятивного голосування.

Права акціонерів - власників привілейованих акцій. Кожною привілейованою акцією одного класу її власнику - акціонеру надається однакова сукупність прав.

У статуті акціонерного товариства визначається обсяг прав, які надаються акціонеру - власнику кожного класу привілейованих акцій, у тому числі визначаються:

- 1) розмір і черговість виплати дивідендів;
- 2) ліквідаційна вартість і черговість виплат у разі ліквідації товариства;
- 3) випадки та умови конвертації привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;
- 4) порядок отримання інформації.

АТ виплачує дивіденди за привілейованими акціями, в установленому статутом розмірі. Власники привілейованих акцій товариства мають право голосу тільки у випадках, передбачених статутом.

Акціонери - власники привілейованих акцій певного класу мають право голосу під час вирішення загальними зборами АТ таких питань:

- 1) припинення товариства, що передбачає конвертацію привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;
- 2) внесення змін до статуту товариства, що передбачають обмеження прав акціонерів - власників цього класу привілейованих акцій;
- 3) внесення змін до статуту товариства, що передбачають розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, або збільшення обсягу прав акціонерів - власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства.

Порядок виплати дивідендів

Дивіденд - частина чистого прибутку АТ, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів.

Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами. Дивіденди виплачуються на акції, звіт про результати розміщення яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку. Виплата дивідендів здійснюється з прибутку звітного року в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів АТ, у строк не пізніше 6-ти місяців після закінчення звітного

року.

У разі відсутності або недостатності прибутку звітного року виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється за рахунок резервного капіталу товариства або спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями.

Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами акціонерного товариства. Розмір дивідендів за привілейованими акціями всіх класів визначається у статуті акціонерного товариства.

Товариство повідомляє осіб, які мають право на отримання дивідендів, про дату, розмір, порядок та строк їх виплати. Протягом 10 днів після прийняття рішення про виплату дивідендів публічне товариство повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів фондову біржу (біржі), у біржовому реєстрі якої (яких) перебуває таке товариство.

Обов'язки акціонерів. Акціонери зобов'язані:

- дотримуватися статуту, інших внутрішніх документів АТ;
- виконувати рішення загальних зборів, інших органів товариства;
- виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю;
- оплачувати акції у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені статутом;
- не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства. Акціонери можуть також мати інші обов'язки.